

Redogörelse

1982/83:16

Riksdagens besvärsnämnds verksamhetsberättelse för åren 1971–1982

Till riksdagen

Riksdagens besvärsnämnd inledde sin verksamhet samtidigt med enkammarriksdagen år 1971 och höll sitt första sammanträde den 28 januari s. å. Nämnden har inte avgivit någon berättelse över sin hittillsvarande verksamhet. Under de tolv år som nämnden existerat har den avgjort ett hundratal ärenden. I regel erhåller endast klaganden, beslutsmyndigheten samt – i ärenden om tjänstetillsättning – den som förordnats på tjänsten del av nämndens beslut. Nämnden har emellertid erfarit, att det finns ett intresse hos en vidare krets att få kännedom om nämndens verksamhet och om innehållet i beslut av mera principiellt intresse. Med anledning härav har nämnden beslutat att lämna en kortfattad redogörelse för sin verksamhet under åren 1971–1982.

Inledningsvis redogörs för bakgrunden till nämndens tillkomst och för den författningsreglering som legat till grund för nämndens arbete. Nämndens arbetsformer beskrivs kortfattat. Härafter följer ett avsnitt med vissa uppgifter av statistisk natur om nämndens verksamhet.

Till verksamhetsberättelsen har fogats fyra bilagor.

En av nämndens sekreterare upprättad promemoria med en redogörelse för avgöranden av nämnden som bedömts vara av visst allmänt intresse har intagits i *bilaga 1*.

I *bilaga 2* återfinns en uppställning i tabellarisk form över nämndens samtliga avgöranden.

En summarisk redogörelse för de besvärärenden som bankoutskottet behandlat under åren 1960–1969 har lämnats i en promemoria 1969, intagen som bilaga 5 till sammansatta konstitutions- och bankoutskottets utlåtande nr 1 år 1970 i anledning av 1969 års organisationsutrednings betänkanden om enkammarriksdagens personal- och förvaltningsorganisation. Nämnda redogörelse omfattar alltså inte år 1970, tvåkammarriksdagens sista år. Enligt nämndens uppfattning kan det ligga ett värde i att det för åren 1960 och framåt finns en komplett tabellarisk redogörelse för besvärärenden i riksdagen. Följaktligen har i *bilaga 3* införts en summarisk redovisning för besvärärenden hos bankoutskottet under 1970.

En förteckning över nämndens ledamöter och sekreterare fr. o. m. 1971 har intagits i *bilaga 4*.

Bakgrund

Enligt den före år 1971 gällande ordningen handlades besvärssärenden inom riksdagsförvaltningen av bankoutskottet. Bestämmelser om besvärsrätt återfanns främst i reglementena och instruktionerna för de skilda riksdagsorganen (6 § instruktionen för riksdagens bankoutskott, 33 § bankoreglementet, 19 § reglementet för riksgäldskontoret, 22 § reglementet för riksdagsbiblioteket, 23 § instruktionen för riksdagens ombudsmän, 16 § instruktionen för riksdagens revisorer, 8 § reglementet för Nordiska rådets svenska delegation, 15 § instruktionen för riksdagens förvaltningskontor och 35 § tjänstemannastadgan för riksdagen och dess verk). Därjämte fanns vissa särskilda riksdagsbeslut om besvärsrätt av vilka endast ett hade praktisk betydelse. Beslutet gällde rätt att hos bankoutskottet föra talan mot beslut av statens personalpensionsverk rörande personal vid riksdagen och dess verk.

I samband med införandet av enkammarriksdagen behandlade riksdagen vid ett par tillfällen frågan om besvärsrätt i förvaltningsärenden och om besvärinstanser. 1969 års organisationsutredning, som hade tillsatts av talmanskonferensen för att göra en översyn av riksdagens förvaltnings- och personalorganisation med anledning av enkammarreformen, föreslog i sitt betänkande (i november 1969) att bankoutskottet skulle befrias från sina uppgifter som besvärinstans. Rena "rättsärenden" borde handläggas av regeringsrätten. I fråga om övriga besvärssärenden gällde det enligt utredningen att konstruera en besvärsmyndighet som å ena sidan inte var någon domstol men å andra sidan inte kunde uppfattas som ett renodlat politiskt organ. Myndigheten borde vara så sammansatt att man fick säkerhet för att den skulle ha förståelse för det politiska arbetets särskilda krav. Någon anledning att skapa garanti för representation för vissa politiska partier fanns inte, enligt utredningen, som föreslog att den blivande besvärsnämnden skulle få tre ledamöter, varav en – ordföranden – skulle vara domare och väljas utanför riksdagen. De två övriga skulle vara riksdagsledamöter.

Efter beslut av riksdagen (prop. 1970:23, BaU 1970:39) överfördes vid årsskiftet 1970/71 en viss del av den besvärsprövning som dithills ankommit på bankoutskottet till regeringsrätten. Överflyttningen avsåg besvär över beslut som (a) gällde disciplinär bestraffning, avstängning från tjänstgöring eller skiljande från tjänst m. m. annorledes än i samband med förflyttning, eller som (b) innefattade vägran att utlämna allmän handling.

Sammansatta konstitutions- och bankoutskottet tillstyrkte utredningens förslag att besvärsprövningen inom riksdagsförvaltningen skulle ankomma på en särskild besvärsnämnd, i den mån det inte var fråga om besvär i sådana rättsfrågor som skulle prövas av regeringsrätten enligt särskilda bestämmelser därom. Utskottet anslöt sig emellertid till ett par motionsförslag om att antalet ledamöter i nämnden skulle utökas till fem (KBaU 1970:1).

I memorial med förslag till besvärssstadga för riksdagen och dess verk

m. m. framhöll bankoutskottet (BaU 1970:82) att det var angeläget att jävssituationer förebyggdes i nämndens arbete. Till ledamöter och suppleanter borde därför inte utses personer som i egenskap av fullmäktige, styrelseledamöter etc. tillhörde organ vars beslut "erfarenhetsmässigt med icke helt obetydlig frekvens överklagas hos besvärsmyndigheten".

Bankutskottet lade i sitt memorial fram förslag till den sedermera av riksdagen antagna besvärstadsagan (RFS 1970:3) för riksdagen och dess verk. I stadsagan meddelas bestämmelser om vilka beslut av riksdagen och dess organ som kan överklagas och i vilken ordning överklagandena skall ske. Vidare innehåller stadsagan vissa bestämmelser om besvärsnämndens behörighet, organisation och beslutsförhet. Stadsagan har ändrats ett flertal gånger under 1970-talet och speglar på det viset den intensiva satsning på arbets-, förvaltnings- och sekretessrättsliga frågor som kännetecknat detta decennium.

Enligt 5 § stadsagan i dess ursprungliga lydelse skulle besvär inges till beslutsmyndigheten. Myndigheten skulle sedan jämte eget yttrande så snart som möjligt överlämna besvären till nämnden. Bestämmelsen togs bort redan den 1 januari 1972. Syftet med ändringen var att undvika en från förvaltningslagens (1971:290) bestämmelser avvikande reglering av besvär förfarandet enligt stadsagan (KU 1971:78, rskr 338). Enligt 12 § nämnda lag skall besvären tillställas den förvaltningsmyndighet eller förvaltningsdomstol som har att pröva besvären.

Vissa bestämmelser i besvärstadsagan om val till besvärsnämnd och om nämndens sammansättning överfördes år 1974 i princip oförändrade till den nya riksdagsordningen (KU 1974:65, rskr 384). Samtidigt genomfördes bl. a. en ändring av stadsagan, föranledd av riksdagens övergång till enhetlig löneplan F.

I samband med ämbetsansvarsreformen 1976 ändrades bestämmelsen i 3 § besvärstadsagan om regeringsrättens behörighet att pröva ärenden enligt stadsagan. Reformen innebar bl. a. att frågor om disciplinpåföljd, avskedande och avstängning i fortsättningen inte skulle prövas i administrativ ordning utan på facklig väg i statens ansvarsnämnd (med möjlighet att klaga till arbetsdomstolen). Regeringsrättens behörighet enligt besvärstadsagan begränsades till att avse prövning av besvär över beslut som innefattade vägran att utlämna allmän handling (KU 1975/76:28, rskr 49).

Hänvisningarna i besvärstadsagan till statstjänstemannalagen försvann i samband med genomförandet av medbestämmandereformen den 1 januari 1977 (KU 1977/78:19, rskr 77). Stadsagan innehåller nu i stället en motsvarande hänvisning till lagen (1976:600) om offentlig anställning.

År 1977 genomförde riksdagen vissa ändringar i (den då gällande) 1937 års sekretesslag, närmast föranledda av de ändringar i tryckfrihetsförordningens bestämmelser om allmänna handlingar som skulle träda i kraft den 1 januari 1978. En i anslutning härtill beslutad ändring i besvärstadsagan innebar att besvärsrätten i detta hänseende inte bara skulle omfatta vägran att utlämna

allmän handling utan också utlämnande av handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller eljest förfoga över den (KU 1977/78:19, rskr 77). Besvären skulle även i fortsättningen prövas av regeringsrätten.

1 § besvärstadgan innehåller en uppräknig av de riksdagens organ mot vilkas beslut besvär får anföras hos nämnden. Med anledning av att riksdagsbiblioteket hade upphört att vara ett självständigt organ under riksdagen togs år 1979 den i detta stadgande införda hänvisningen till styrelsen för riksdagsbiblioteket bort (KU 1978/79:19, rskr 130).

Den 1 januari 1981 trädde den nya sekretesslagen (1980:100) i kraft. Genom lagen infördes bl. a. en ny ordning när det gäller tvister mellan myndigheter rörande möjlighet för en statlig eller kommunal myndighet att få ta del av handlingar hos en annan myndighet. Den nya ordningen innebar, att talan får föras genom besvär mot beslut varigenom myndighet har avslagit annan myndighets begäran att få ta del av handling. Sådan talan förs i samma ordning som gäller i fråga om besvär över beslut med anledning av enskilds begäran att utfå handling. Har beslutet meddelats av statlig myndighet, skall dock talan av annan statlig myndighet föras genom besvär hos regeringen. Reglerna gäller inte för beslut av bl. a. riksdagen. I yttrande till konstitutionsutskottet i det aktuella lagstiftningsärendet anförde besvärsnämnden bl. a. att de skäl som anförts för att tvister mellan statliga myndigheter ej borde lösas domstolsvägen kunde åberopas beträffande beslut av såväl myndigheter under regeringen som myndigheter under riksdagen. Beträffande beslut av myndigheter under riksdagen borde, framhöll nämnden, i konsekvens med förhållandena på regeringssidan införas en ordning som innebär att besvär av annan statlig myndighet över sådant beslut skall föras hos riksdagen – i besvärsnämnden – och av andra myndigheter vid domstol. Riksdagen beslutade senare i enlighet härmed, vilket medförde ändringar av 2 och 3 §§ besvärstadgan (KU 1979/80:37, rskr 179).

Gällande ordning

Besvärsnämndens verksamhet regleras f. n. genom bestämmelser i riksdagsordningen och besvärstadgan samt i arvodesstadgan (RFS 1979:1) för riksdagen och dess verk.

Enligt 9 kap. 5 § riksdagsordningen skall besvär över beslut av riksdagens organ i förvaltningsärende mot vilket talan får föras enligt vad som föreskrivs därom, prövas av regeringsrätten i de fall som riksdagen särskilt bestämmer och i övriga fall av riksdagens besvärsnämnd. Nämnden skall bestå av ordförande, som skall inneha eller ha innehaft domarämbete och ej vara ledamot av riksdagen, samt fyra andra ledamöter, valda av riksdagen. Ordföranden skall väljas särskilt. Val till nämnden avser riksdagens valperiod. För ordföranden skall finnas ersättare, för vilken gäller samma

kompetenskrav som för ordföranden. Även ledamöterna har ersättare (jfr RO 7:8).

Besvärstadsagan innehåller i sin nuvarande lydelse sammanfattningsvis följande.

Besvär får i den utsträckning och i den ordning som besvärstadsagan föreskriver föras mot beslut av riksdagens förvaltningsstyrelse eller förvaltningskontor, fullmäktige i riksbanken eller i riksgäldskontoret, riksdagens ombudsmän eller revisorer eller av Nordiska rådets svenska delegation, eller mot beslut som tjänsteman vid någon av dessa myndigheter har fattat på myndighetens vägnar. En förutsättning är att det överklagade beslutet grundar sig på *lagen om offentlig anställning* (eller bestämmelser som meddelats med stöd av lagen) eller mot beslut om avtalsbart anställningsvillkor i den mån annat inte följer av lagen (1965:276) om inskränkning i rätten att föra talan mot offentlig arbetsgivares beslut. Av den senare lagen framgår, att en arbetstagare inte får besvära sig mot arbetsgivarens beslut rörande hans arbets- eller anställningsvillkor, om talan i saken skall handläggas enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. I regel handläggs sådana tvister av arbetsdomstolen. Härav följer att besvär mot beslut som grundar sig på exempelvis Allmänt avlöningsavtal för riksdagens tjänstemän (RAST) eller på Allmänt reseavtal för riksdagen (RARA) inte kan tas upp till prövning av nämnden.

I fråga om annan myndighet än riksdagens ombudsmän får talan vidare föras mot beslut varigenom myndigheten har avslagit enskilda eller annan myndighets begäran att få *ta del av allmän handling*. Talan kan även avse en myndighets beslut att utlämna allmän handling med förbehåll som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller annars förfoga över den.

Såvitt gäller riksdagens förvaltningsstyrelse eller förvaltningskontor eller fullmäktige i riksgäldskontoret får talan därjämte föras mot *annat beslut som rör enskild person*.

En inskränkning i besvärsrätten såvitt gäller tjänstetillsättningar finns dock. Talan får nämligen inte föras mot beslut om tillsättning av tjänst i lägst lönegrad F 24 hos riksdagens kammare eller utskott. Nämnden har nyligen i en skrivelse till riksdagens förvaltningsstyrelse framhållit att stadsagan bör ändras på denna punkt eftersom löneplan F numera inte innehåller någon lönegrad F 24.

Besvärsmyndighet är riksdagens besvärsnämnd; dock prövar regeringsrätten de i det föregående nämnda besluten om utlämnande av allmän handling m. m. I detta avseende finns dock som framgått ett undantag. Om en annan statlig myndighet av en myndighet under riksdagen fått avslag på en begäran att få ta del av allmän handling prövas besvärerna av nämnden.

Besvärsnämnden prövar även beslut av statens löne- och pensionsverk (tidigare statens personalpensionsverk) i pensionsärende som avser en anställningshavare hos riksdagen och dess verk.

Besvärsnämnden är beslutsför när ordföranden eller hans ställföreträdare

samt tre övriga ledamöter eller suppleanter är närvarande. Suppleanterna är inte personliga. Nämnden förordnar sekreterare åt sig och får härutöver anlita särskild expertis. Till sekreterare har förordnats hovrätts- eller kammarrättsjurister som tjänstgjort i riksdagen. Ärendena bereds inom nämndens sekretariat.

I budgethänseende är nämnden underställd riksdagens förvaltningskontor.

Förvaltningslagen (1971:290) är tillämplig på handläggningen av ärenden i besvärsnämnden. I enlighet med denna lag får talan föras hos besvärsmyndigheten mot en myndighets beslut av den som beslutet angår, om det gått honom emot. Om det inte framstår som uppenbart att nämnden av formella skäl inte kan uppta en ansökan till prövning översänds besvärsskriften till den myndighet som fattat det överklagade beslutet med begäran om yttrande. Någon tidsfrist för avgivande av yttrande utsätts inte. I regel yttrar sig myndigheten till nämnden inom 3–5 veckor. I ärenden om tjänstetillsättning brukar myndigheten numera regelmässigt inhämta synpunkter från de berörda lokala fackliga organisationerna samt från chefen för den aktuella enheten.

Nämnden bereder alltid klaganden och i tillsättningsärenden den som erhållit tjänsten tillfälle att yttra sig över besvärsskriften och beslutsmyndighetens yttrande. Sedan tiden för yttrande gått ut avgörs ärendet av nämnden. Någon ytterligare skriftväxling förekommer i regel inte. Enligt 16 § förvaltningslagen skall nämnden, om sökande, klagande eller annan part vill det, bereda honom tillfälle att muntligen lämna uppgift i ärendet, såvida det kanske med hänsyn till arbetets behöriga gång. Muntlig bevisupptagning har dock hittills inte förekommit i något ärende.

Nämndens beslut kan ej överklagas.

Statistiska uppgifter

Under den period som denna berättelse avser har besvärsnämnden hållit 75 sammanträden. Nämnden har meddelat 96 slutliga beslut i besvärärenden och har därjämte bl. a. avlåtit dels skrivelse till riksdagens förvaltningskontor (RFK) om tillämpningsföreskrifter rörande utbetalning av sammanträdesarvoden, dels yttranden till riksdagens förvaltningsstyrelse (RFS) över förslag till ny arvodesstadga och till konstitutionsutskottet med anledning av det då (1980) aktuella förslaget till ny sekretesslag.

Av de 96 besvärärendena har 51 avsett den inre riksdagsförvaltningen, 29 riksbanken (varvid i två fall det överklagade beslutet dock hade fattats av dåvarande statens personalpensionsverk), 12 riksgäldskontoret, 3 riksdagens ombudsmän och 1 Nordiska rådets svenska delegation.

Ärendena har fördelat sig på följande ärendetyper:

- tjänstetillsättning 63
- befordran i befordringsgång 2
- pensionsfrågor 9
- löne- och arvodesfrågor 2
- semesterersättning 1
- ersättning för resekostnader 2
- traktamente 2
- bostadshyra 1
- tjänstledighet 2
- anstånd med omstationering 1
- premieobligationer 5
- kupongränta 1
- statligt stöd till fartygsbeställare 1
- statlig kreditgaranti 1
- skattereduktion 1
- resningsansökan m. m. 2

I tio fall – varav fem avsett tillsättningsärenden – har nämnden helt eller delvis ändrat det överklagade beslutet eller återförvisat ärendet till beslutsmyndigheten för ny handläggning. Fem besväransökningar har avvisats eller ej upptagits till prövning på formella grunder. Tio ärenden har avskrivits, vanligen sedan besvären återkallats. I övrigt har besvären lämnats utan bifall.

Skiljaktiga meningar inom nämnden har yppats i sex fall, varav fyra avsett tillsättningsärenden.

Vid årsskiftet 1982/83 har samtliga anhängiggjorda ärenden avgjorts. Några ärenden i balans finns alltså inte. Den genomsnittliga handläggningstiden är f. ö. mycket kort.

I handläggningen av detta ärende har deltagit Leif Ekberg, ordförande, Erik Nyman, Erik Johansson, Ingemar Hallenius, Margit Sandéhn och Björn Körlof.

Stockholm den 26 januari 1983

På besvärsnämndens vägnar
LEIF EKBERG

/Gösta Fischer

Gösta Fischer

Promemoria
1983-01-12

OM BESVÄRSÄRENDEN HOS RIKSDAGENS BESVÄRSNÄMND

I denna promemoria lämnas en redogörelse för sådana avgöranden av riksdagens besvärsnämnd under åren 1971–1982 som kan anses vara av mer allmänt intresse. Redogörelsen anknyter till den tabellariska uppställning över nämndens avgöranden under denna period som införts i bilaga 2 till nämndens berättelse. Varje ärende har i tabellen åsatts ett nummer. I den löpande framställningen i denna promemoria har numret satts inom parentes i anslutning till redogörelsen för ärendet.

Det datum som anges i tabellen avser datum för nämndens beslut. Under rubriken "BesvN" anges innebörden av nämndens beslut.

Flertalet avgöranden av nämnden har avsett ärenden om *tjänstetillsättning*.

Enligt 11 kap. 9 § regeringsformen – som trädde i kraft den 1 januari 1975 – skall vid tillsättning av statlig tjänst "avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet". Regelns utformning ger vid handen att även andra sakliga grunder än de båda nämnda kan vägas in vid bedömningen vilket utgör en nyhet i jämförelse med 1809 års regeringsform. I förarbetena till regeringsformen har bl. a. arbetsmarknads- och lokaliseringspolitiska hänsyn anförts som exempel på sakliga grunder. Uttrycken "förtjänst" och "skicklighet" anknyter till ett stadgande i 1809 års regeringsform. "Förtjänst" syftar i första hand på den efter hand förvärvade förtroendet med tjänstens krav, rutinen, och mäts vanligen i tjänstetid. Tjänstgöring inom samma verksamhetsområde som den tjänst som det är fråga om värderas därvid vanligen högre än tjänstgöring inom andra områden. "Skicklighet" tar sikte på allmänna och speciella insikter av betydelse för befattningen, såsom studiebakgrund och utbildningsmeriter, samt lämpligheten för befattningen sådan den har kommit i dagen under tidigare verksamhet (Holmberg-Stjernquist, Grundlagarna med tillhörande författningar, s. 387).

Hur avvägningen mellan förtjänsten och skickligheten hos klaganden resp. den som förordnats på tjänsten skall ske har givetvis varit den centrala frågan i flertalet tillsättningsärenden. I ett fall (58) rörde det sig om två sökande som enligt såväl den tillsättande myndigheten som nämnden var jämngoda med avseende på skicklighet och på antalet tjänsteår. De innehade båda samma lönegrad. Härvid förordnades den som innehaft ifrågavarande lönegrad längst tid. I ett liknande fall (60) konstaterade nämnden, att när, såsom var fallet, de sökande alla var väl kvalificerade i och för sig, befördran normalt

borde ske efter tjänsteålder. Regeln kunde enligt nämnden dock inte vara undantagslös. Hänsyn borde sålunda kunna tas till större skillnader i fråga om befordringsgrunden skicklighet. En tjänst som förste byråsekreterare/byrådirektör i riksbanken söktes av två väl kvalificerade personer, varav den av riksbanken förordnade hade längre anställning i offentlig tjänst (63). Nämnden fann dock att klagandens längre tjänstgöringstid i riksbanken (17,5 mot 2,5 år) hade bort vara utslagsgivande och ändrade följaktligen beslutet. I ett i princip likartat ärende (40) ändrade nämnden ett tillsättningsbeslut till förmån för en sökande (till en expeditionsassistenttjänst) som av nämnden – men inte av förvaltningsstyrelsen – bedömdes som lika skicklig som den som förordnats. Klaganden hade avsevärt längre anställningstid i statlig tjänst och hade dessutom vikarierat på den ifrågavarande tjänsten. Att längden av tjänstgöringstid i riksdagen av nämnden har ansetts vara mera värd än annan offentlig anställning av motsvarande varaktighet belystes i ett annat ärende rörande en expeditionsassistenttjänst vid kammarservice (24). Enligt nämnden borde längre anställningstid i riksdagen (i det aktuella fallet var skillnaden mer än fem år) "tillerkännas ett i skälig mån högre meritvärde än tjänstgöringstid hos andra organ". Att en klagande i ett annat ärende (81) skulle, som förvaltningsstyrelsen påstod i sitt yttrande till nämnden, lida av bristande samarbetsförmåga fann nämnden inte belagt genom utredningen. Nämnden förordnade klaganden, som hade ett klart försteg i fråga om förtjänst.

I ett stort antal fall har situationen varit den, att klaganden haft längre anställningstid medan den som förordnats har bedömts som skickligare av beslutsmyndigheten och av nämnden, som i sådana fall i allmänhet har lämnat besvären utan bifall (bl. a. 67, 73, 77, 82, 94). Nämnden uttalade i ett ärende (65) att befordringsgrunden skicklighet borde ha ett dominerande inflytande vid tillsättning av tjänst av ifrågavarande slag (förste byråsekreterare). Skillnaden i fråga om förtjänst kunde enligt nämnden tillmätas avgörande betydelse endast när mindre skillnader föreligger i fråga om skicklighet. Ibland har den större skickligheten legat i att sökanden har haft specialkunskaper på ett visst område av betydelse för tjänsten. Ett sådant ärende gällde en tjänst som föredragande i ett riksdagsutskott (28). Nämnden konstaterade att klaganden, en hovrättsassessor, var överlägsen i fråga om förtjänst. Den förordnade hade emellertid erfarenhet av bl. a. kommunal och landstingskommunal verksamhet. Med hänsyn till de särskilda uppgifter som skulle handläggas (regionalpolitiska frågor) fann nämnden ej tillräckliga skäl föreligga att frångå förvaltningsstyrelsens beslut. Likaså lämnade nämnden besvären utan bifall i ett ärende (33) om tillsättning av byråassistent i utskott, där klaganden kunde åberopa ett större antal tjänsteår i utskottsorganisationen (på en lägre tjänst), varemot den förordnade hade mer dokumenterade kunskaper i maskinskrivning, steno-grafi och språk. I ett annat ärende om tillsättning av en tjänst som byråassistent i utskott (25) uttalade nämnden att det här gällde en

förhållandevis hög tjänst i kontorskarriären, varför stora krav måste ställas på särskild lämplighet och på att den som förordnats tidigare hade haft meriterande anställningar. De kanslichefer som närmast berördes av tillsättningsbeslutet hade föreslagit klaganden till tjänsten. Nämnden ändrade också tillsättningsbeslutet till förmån för denne och anförde, att kanslichefernas bedömning måste i det aktuella fallet tillmätas särskild vikt.

I några fall har i samband med utlysandet av en tjänst viss behörighet eller viss förmåga angivits som särskilt önskvärd. Frånvaro av den angivna behörigheten eller egenskapen har medfört att klaganden ej fått tjänsten, trots större förtjänst mätt i anställningstid. Således konstaterade nämnden när det gällde en tjänst som byrådirektör vid riksdagens upplysningstjänst (51) att såväl den förordnade som klaganden fyllde högt ställda krav i fråga om förtjänst och skicklighet, men att klaganden till skillnad från den som erhållit tjänsten inte hade fiskalskompetens, vilket angivits som önskvärd merit. Nämnden fann också att önskemålet härom var välmotiverat. Vid utlysandet av en tjänst som riksdagsstenograf (44) hade samarbetsförmåga angivits som önskvärd kvalifikation. Nämnden anförde, att denna egenskap fick anses som mycket angelägen i det pressade och krävande arbete det här var fråga om. Redan genom sitt av nämnden konstaterade företräde i detta hänseende borde enligt nämnden den tjänsteman som förordnats av förvaltningsstyrelsens direktör före klaganden komma i fråga för den aktuella tjänsten.

Befordringsgrunden förtjänst har av nämnden tillmätts förhållandevis liten betydelse när det gällt tillsättning av tjänster med inslag av arbetsledning. Ett ärende (54) avsåg en tjänst som bankkamrer i riksbanken. Klaganden hade ett betydande företräde i fråga om förtjänst, men ansågs sakna fallenhet för praktiskt kontorsarbete. Riksbanksfullmäktige framhöll i sitt yttrande till nämnden, att tjänsterna i den aktuella lönegraden (då A 25) omfattade gruppchefer och därmed jämställda tjänstemän, i fråga om vilka avgörande betydelse måste fästas vid innehavarens förmåga att fungera i befattningen. Nämnden lämnade besvären utan bifall. I ett liknande fall (57) – tjänst som direktör vid avdelningskontor i riksbanken – framhöll fullmäktige, att det för att få tjänsten inte räckte bara med allmän erfarenhet och kunnighet i riksbanksarbetet. Betydande avseende måste också fästas vid förmågan att kunna upprätthålla trivseln och samarbetet mellan över- och underordnade och att samtidigt kunna utnyttja personalen. Den av riksbanken förordnade tjänstemannen ansågs ha ett försteg i detta avseende. Även detta tillsättningsbeslut fastställdes av nämnden. En tjänst som byrådirektör i riksbanken söktes, förutom av den som banken sedermera förordnade, av bl. a. två personer med lång statlig anställningstid, den ene delvis i arbetsledande ställning (61). Riksbankens direktion förklarade att vid tillsättning av tjänst av ifrågavarande slag tjänsteåren självfallet måste tillmätas betydelse. Vikten av att dessa chefstjänster på mellannivå i

riksbanken tillsätts med den person som bedöms bäst kunna sköta arbetet var emellertid så stor, att klart företräde i fråga om individuell skicklighet måste tillåtas ge det avgörande utslaget. Nämnden fann för sin del inte anledning göra annan bedömning än den riksbanken gjort. I ytterligare ett ärende från riksbanken (64), avseende tjänst som kamrer vid avdelningskontor, räckte klagandens 16 års längre tjänst i banken, varav några år i arbetsledande ställning, inte till mot en sökande som förvärvat en bredare erfarenhet från en motsvarande position vid flera andra avdelningskontor. Denne hade också en högre tjänst än klaganden vid tidpunkten för förordnandet.

Det finns å andra sidan exempel på att specialistkunskaper rörande den verksamhet som den lediga tjänsten avsett inte har tillmätts avgörande betydelse. I samband med tillsättningen av en tjänst på valutaavdelningen vid riksbankens huvudkontor (66) uttalade riksbanksfullmäktige beträffande två kvalificerade sökande att den enes allmänna skicklighet och längre tjänstgöringstid inom banken (10 års skillnad) mer än uppvägade de specialmeriter som klaganden hade förvärvat genom sitt arbete på den berörda avdelningen. Fullmäktige underströk vidare betydelsen av att riksbanken fick förbehålla sig en viss flexibilitet i befodringsfrågor. Besvären lämnades utan bifall av nämnden.

Att han hade högre teoretisk utbildning hjälpte inte klaganden i ett ärende rörande en tjänst som byggnadsingenjör vid riksbanken (74). Arbetet skulle i första hand omfatta projektering och genomförande av ombyggnadsarbeten. Tjänsten tillsattes med en person (ingenjör) med liknande erfarenhet från en annan statlig myndighet. Klaganden, som även han var ingenjör, hade en högre teknisk utbildning (vid Tekniska högskolan). Riksbanksfullmäktige ansåg emellertid, att denna utbildning inte var erforderlig för arbetsuppgifterna och därmed inte extra meriterande. Nämnden fann, utan att närmare ange skälen för sitt ställningstagande, ej anledning ändra tillsättningsbeslutet.

Kompetensen hos andra ledande befattningshavare på den enhet som tillsättningsärendet avser har i några fall varit av betydelse vid tillsättningen. Över ett beslut om tillsättning på tjänst som byråchef vid riksdagens förvaltningskontor (14) besvarade sig två sökande, som båda var överlägsna den förordnade tjänstemannen i fråga om förtjänst. Förvaltningsstyrelsen förklarade i yttrande att den vinnlagt sig om att inte endast ta hänsyn till varje kandidats meriter som sådana utan också till önskvärldheten av att den nye befattningshavarens kunskaper och erfarenheter skulle kunna utgöra en förstärkning av och komplettering till kvalifikationerna hos de ledande befattningshavarna vid kontoret. Nämnden lämnade besvären utan bifall.

Den som vill bli riksdagsstenograf måste genomgå ett av riksdagen anordnat färdighetsprov i stenografi och i redigering av utskrifter m. m. Vid konkurrens mellan flera sökande till tjänst som stenograf (eller stenografaspirant) har särskild betydelse fästs vid resultatet av de i samband med tillsättningen anordnade proven. Att en klagande, som haft sämre provre-

sultat än den person som förordnats, i motsats till denne kunnat åberopa tidigare tjänstgöring som vikarierande riksdagsstenograf har därvid inte hjälpt (31).

I något enstaka fall har en besvärstalan ogillats på andra grunder än sådana som kan hänföras till begreppen förtjänst och skicklighet. En i och för sig väl kvalificerad sökande till en tjänst som assistent i riksdagsförvaltningen ansågs varken av förvaltningskontoret eller nämnden böra komma i fråga beroende på att hon hade särskilda krav på eget tjänsterum samt på att hon hade uttryckt oroför tjänstgöring på övertid och viss tjänstgöring i plenisalen (6).

I två under år 1982 avgjorda ärenden (80) och (90) behandlade nämnden besvär mot beslut av riksbanken resp. riksgäldskontoret att inte tillsätta en tjänst med någon av de sökande. Nämnden, som i båda fallen lämnade besvären utan bifall, fastslog i det senare av de två ärendena att den omständigheten, att en myndighet har ledigkunnat en tjänst inte innebär att myndigheten är förpliktad att tillsätta tjänsten med någon av de sökande. Det står vidare myndigheten fritt att, när skäl är därtill, över huvud taget inte tillsätta tjänsten, framhöll nämnden. I det aktuella fallet hade riksgäldskontoret valt att utlysa tjänsten på nytt i förhoppning om att locka sökande med bättre kvalifikationer för denna. Nämnden, som antecknade att tjänsten sedermera tillsatts med annan sökande, ansåg inte att någon anmärkning kunde riktas mot riksgäldskontorets handläggning av ärendet.

Nämnden har som framgått åtskilliga gånger avskrivit ärenden sedan besvären återkallats. Speciella omständigheter förelåg i ett ärende år 1979 rörande en tjänst som expeditionsassistent vid riksdagens kammarservice (39). Tjänsten söktes av bl. a. AA och BB. Ansökningstiden utgick den 1 mars. Den 16 mars återkallade AA sin ansökan. Fem dagar senare bad AA att få återta sin återkallelse. Samma dag förordnades BB på tjänsten. AA anförde besvär över tillsättningen av tjänsten och yrkade att själv bli förordnad på denna. Nämnden konstaterade till en början att AA:s begäran att få återta sin återkallelse var att bedöma som en ny ansökan, som kommit in efter ansökningstidens utgång. Vid tidpunkten för återtagandet av återkallelsen var tillsättningsärendet klart för avgörande samma dag. Med hänsyn härtill och då särskilda skäl inte förelåg att trots återkallelsen anse AA som sökande fanns det enligt nämnden inte anledning att beakta AA:s begäran att få återta sin återkallelse. Nämnden lämnade därför AA:s besvär i denna del utan bifall. Eftersom AA således inte varit att anse som sökande till tjänsten fick han inte föra talan mot tillsättningsbeslutet. I denna del avvisade nämnden följaktligen AA:s besvär.

Ärenden rörande *pensionsförmåner* utgör en förhållandevis stor grupp av de ärenden som inte avser tjänstetillsättning. Avgörandena är dock alla av gammalt datum och hänför sig i viss utsträckning till äldre författningar,

varför innehållet i ett par av ärendena här bara antyds.

Enligt 1941 års stadga om ersättning för riksdagsmannaupdragets fullgörande ägde den, som varit ledamot av riksdagen minst sex år och som vid mandatets upphörande uppnått 50 men ej 67 års ålder rätt till s. k. visstidspension. I fråga om ledamot som avgått i samband med enkammarreformen hade riksdagen bemyndigat förvaltningsstyrelsen att i generös anda bevilja visstidspension även om de nyssnämnda villkoren inte var uppfyllda. En ledamot som kommit in i riksdagen först år 1969 ansågs emellertid varken av förvaltningsstyrelsen eller nämnden böra komma i åtnjutande av sådan pension, eftersom det år 1969 måste ha stått klart för klaganden att författningsreformen skulle genomföras den 1 januari 1971 (7).

I ett ärende (55) år 1973 fick den efterlevande maken till en städerska i riksbanken av (dåvarande) statens personalpensionsverk avslag på en ansökan om familjepension efter hustrun. Den vid städerskans pensionering gällande kungörelsen (från 1947) med föreskrifter angående pensionering av viss arbetarpersonal i statens tjänst innehöll inga bestämmelser om familjepension. Klaganden hade i besvären hemställt att om möjligt "hänsyn toges till dagens normer och regler i stället för gamla utgångna reglements- och paragrafbestämmelser". Nämnden fann emellertid att den, liksom personalpensionsverket, var skyldig att pröva förutsättningarna för familjepension enligt de pensionsbestämmelser som gällt för henne och lämnade besvären utan bifall.

Ett par ärenden har rört *tjänstledighetsförmåner* (96 och 71).

En informationssekreterare vid Nordiska rådets svenska delegation anhöll om tjänstledighet med B-avdrag för studier. Hon avsåg att inom ramen för universitetets forskarutbildning delta i kurser i framför allt metodologi och analys med bl. a. en orientering om vetenskapsteoretiska förutsättningar för statsvetenskaplig forskning. Delegationen, som hade beviljat ledighet endast med C-avdrag, avstyrkte bifall med motiveringen att klagandens doktorandstudier i ämnet inte kunde anses vara angelägna från tjänstesynpunkt (vilket utgör en förutsättning för tjänstledighet med B-avdrag enligt det allmänna avlöningsavtalet för riksdagstjänstemännen, RAST). Nämnden delade delegationens bedömning.

En byråsekreterare i riksbanken med lön enligt Igr Fe 11 hade beviljats tjänstledighet med C-avdrag under sex månader för tjänstgöring i ekonomidepartementet, där han inplacerats i Igr Fg 11. Byråsekreteraren besvarade sig över ett beslut varigenom riksbanken hade avlagt hans anhållan om förlängd tjänstledighet med ytterligare sju månader för fortsatt tjänstgöring i ekonomidepartementet. I yttrande till nämnden erinrade riksbankens direktion om att den tjänst klaganden innehade i departementet var placerad i samma lönegrad som dennes extra ordinarie tjänst i riksbanken och att han därför enligt (den då gällande) tjänstemannastadgan (RFS 1971:3) för

riksdagen och dess verk ej var automatiskt tjänstledig från sin tjänst i riksbanken utan att ett särskilt beslut härom erfordrades. Skälet för avslag var främst att klaganden behövdes på tjänsten i riksbanken och att en fortsatt tjänstledighet skulle medföra påtaglig olägenhet för arbetets bedrivande på den aktuella avdelningen. Nämnden erinrade om att allmänna riktlinjer för tjänstledighet meddelats i K. Cirk. (1970:388) om tjänstledighet med C-avdrag, m. m., vilket i tillämpliga delar gällde för riksdagsförvaltningen. Med beaktande av innehållet i cirkuläret och med hänsyn till vad riksbankens direktion anfört fann nämnden ej skäl göra ändring i det överklagade beslutet.

Frågor om *ersättning för resekostnader* har prövats av nämnden vid ett tillfälle (30). Det rörde sig om en riksdagsledamot (DD) som tillika var suppleant för en annan riksdagsledamot i den senares egenskap av svenskt ombud i Europarådets rådgivande församling. DD hade med kort varsel måst åka till Strasbourg som ersättare för den ordinarie ledamoten, vilken fått förhinder. Under vistelsen i Strasbourg blev DD tvungen att för några dagar återvända till Stockholm för att för sitt partis räkning skriva färdig en viktig motion. DD besvarade sig mot ett beslut av förvaltningsstyrelsen att ej bevilja honom ersättning för kostnaden för den sistnämnda resan. Nämnden konstaterade att DD:s hemresa var att betraktas som avbrott i förrättning. Ett sådant avbrott var utan arbetsgivarens medgivande tillåtet endast i den mån avbrottet ej föranledde ökade kostnader. Mot förvaltningsstyrelsens bestridande kunde DD därför ej författningenligt tillerkännas ersättning för de resekostnader som uppkommit på grund av hemresan.

Nämnden har ett par gånger prövat frågor om *traktamentsersättning*.

Det första av dessa fall (36) avsåg en riksdagsman (FF), som för den dåvarande valperioden var vald till riksdagsledamot för Göteborgs kommun. Han var samtidigt tjänstledig från en departementstjänst i Stockholm. FF hade sedan länge en bostadsvåning i Stockholm och under senare tid även i Göteborg. Efter att tidigare ha varit mantalsskriven i Göteborg, blev han fr. o. m. den 1 januari 1978 mantalsskriven i Stockholm. FF hade anfört besvär mot ett beslut av förvaltningsstyrelsen den 31 maj 1978 enligt vilket han i fortsättningen ej skulle vara berättigad att uppbära traktamente från riksdagen för den tid han tillbringade i Stockholm. Vad frågan närmare bestämt gällde var huruvida FF var "bosatt" i Stockholm eller Göteborg. Traktamente kunde ej författningenligt utgå om FF var att anse som bosatt i Stockholm. Nämnden erinrade om att begreppet "bosatt" användes i skilda författningar, bl. a. i folkbokföringsförordningen men inte hade någon enhetlig betydelse. Förarbetena till traktamentsbestämmelserna i ersättningsstadgan (1971:1197) för riksdagens ledamöter gav enligt nämnden visserligen ej klart stöd för en generell tillämpning av förordningens

bosättningsbegrepp vid tolkningen av ersättningsstadgan, men borde dock kunna tjäna som viss ledning vid denna tolkning. En riksdagsledamots bosättningsort borde bedömas enligt förordningens principer om inte särskilda skäl förelåg för en annan bedömning. Frågan var därmed på vilkendera av de båda orterna FF hade sin egentliga hemvist. Med beaktande särskilt av FF:s bostadsförhållanden i Stockholm och hans departements-tjänst i Stockholm borde enligt nämnden denna ort anses som hans egentliga hemvist. Han borde följaktligen anses vara bosatt i Stockholm och bostadskostnaderna i Stockholm kunde därmed inte anses vara försakade av hans riksdagsmannauppsdrag. På grundval av det anförda lämnades besvaren utan bifall.

Ett annat ärende (41) avsåg rätt till traktamente vid deltagande i sammanträde med riksdagens valprovsnämnd. Sammanträdet ägde rum i mitten av juli 1979. GG, som var hovrättsråd i Svea hovrätt, deltog i sammanträdet i egenskap av suppleant. Han hade för ändamålet rest upp till Stockholm från sin semestervistelseort i Halland. Förvaltningsstyrelsens direktion beslöt den 27 juli att ledamöterna skulle erhålla ersättning för styrkta resekostnader. Traktamentsersättning skulle utgå till ledamot som inte i annan tjänsteutövning hade Stockholm som stationeringsort. Till följd härav erhöll GG resekostnadsersättning men inte traktamente. Sedan GG anfört besvär häremot förklarade nämnden, att om arbetsgivaren var beredd att ersätta en resa från semestervistelseort till sammanträdesort, trots att den sistnämnda sammanföll med tjänstemannens stationeringsort, borde ersättning också kunna beräknas för merkostnader av det slag för vilka traktamentsersättning skäligen bör utgå. I GG:s fall framgick av utredningen att sådana merkostnader hade uppkommit för honom att traktamentsersättning skäligen borde utgå. Nämnden återförvisade därför ärendet till förvaltningskontoret för ny handläggning.

Vissa beröringspunkter med det förra av de två sistnämnda ärendena hade ett ärende rörande ersättning för bostadshyra (37). KK var under våren 1978 ersättare för riksdagsledamot. KK, som normalt var bosatt i Södertälje, hade av förvaltningsstyrelsens direktion fått avslag på en begäran om ersättning för kostnader för bostad i Stockholm under denna tid med 400 kr./månad. Enligt 7 § ersättningsstadgan i dess dåvarande lydelse kunde riksdagsledamot, som var bosatt utanför ett område, som begränsades av en cirkel med 15 km radie och med riksdagshuset som medelpunkt, av förvaltningsstyrelsen tillerkännas traktamente, beräknat på sätt som framgår av stadgan. Enligt av styrelsen fastställd praxis fordrades, för att traktamente skulle utgå, att vederbörande dels var bosatt minst 35 km fågelvägen från riksdagshuset, dels hade hyreskostnader i Stockholm. Endast då särskilda skäl förelåg kunde ledamot som inte uppfyllde dessa krav få reducerat traktamente. Beträffande KK upplystes bl. a. att hon bodde ca 30 km fågelvägen från riksdagshuset. Nämnden fann ej skäl frångå den praxis som fastlagts av styrelsen och fann inte heller att särskilda skäl att bevilja ersättning för hyreskostnad trots att

KK var bostad närmare än 35 km fågelvägen från riksdagshuset kunde anses föreligga. Besvären lämnades alltså utan bifall. Nämnden ansåg dock, att bestämmelserna om bostadshyra borde ses över. Översynen har resulterat i vissa ändringar i stadgan (RFS 1982:2).

I samband med att den första borgerliga trepartiregeringen avgick den 18 oktober 1978 förlorade ett antal ersättare för tidigare statsråd sina riksdagsplatser. Med stöd av vissa bestämmelser i ersättningsstadgan beslutade förvaltningsstyrelsen den 25 oktober 1978 att den som varit ersättare under tiden oktober 1976–17 oktober 1978 skulle få ytterligare riksdagsarvode t. o. m. utgången av januari 1979. Ersättare som vid regeringsskiftet varit inkallade under kortare tid tillerkändes sedermera riksdagsarvode endast t. o. m. utgången av oktober 1978. Någon ekonomisk skälighetsprövning avseende varje tjänstgörande ersättare hade inte förekommit. En ersättare, tillhörande den senare kategorin, besvärade sig över förvaltningsstyrelsens beslut i denna del och yrkade att utfå arvode även för tiden november 1978–januari 1979 (38). Enligt nämndens mening kunde det inte vara förenligt med tanken bakom reglerna om utökade ekonomiska förmåner till ersättare att grunda beslut om arvode enbart på vissa uppställda normer. Ersättares behov av sådana förmåner är i hög grad beroende av den individuella situationen, exempelvis när det gäller anställnings-, bostads- och familjeförhållanden, framhöll nämnden. Den skälighetsbedömning som förutsätts i ersättningsstadgan hade enligt nämndens mening inte kommit till stånd i ärendet. Ytterligare uppgifter från vederbörande ersättares tid borde inhämtas innan ärendet avgjordes, varför nämnden återförvisade detsamma till förvaltningskontoret för ny handläggning.

Nämnden har flera gånger behandlat ärenden rörande *premieobligationer*.

Upprinnelsen till det första av dessa ärenden (83) var att en posttjänsteman hade hittat en premieobligation bland pappersspill på golvet i ett bankvalv. Han hade inlämnat obligationen till banken, vilken i sin tur hade vidarebefordrat den till riksgäldskontoret. En anhållan från posttjänstemannen/klaganden att få ut obligationen hade avslagits av riksgäldskontoret med motiveringen att obligationen med hänsyn till var klaganden omhändertagit den ej kunde betraktas som hittegodis för denne. I besvären hade klaganden även ett andrahandsyrkande av innebörd att obligationen skulle återlämnas till banken. Beträffande detta yrkande anförde riksbanksfullmäktige, att banken väl fick anses som upphittare, men att hittegodislagens bestämmelser inte var tillämpliga på upphittad obligation. Nämnden ansåg i likhet med fullmäktige att riksgäldskontoret inte var skyldigt att utlämna obligationen till vare sig klaganden eller banken.

I två nyligen avgjorda ärenden (91 och 92) har nämnden haft att ta ställning till beslut av riksgäldskontoret att lämna anmälningar beträffande förkomna premieobligationer utan åtgärd. Sedan obligationerna anmälts som stulna

och spärrats av riksgäldskontoret hade de presenterats för inlösen av vinst av andra personer än av dem som anmält förlusten. Riksgäldskontoret erinrade i sitt yttrande till nämnden bl. a. om att premieobligationer är löpande skuldebrev, ställda till innehavaren. Den som innehar premieobligationen presumeras sålunda vara den rätta ägaren. En förutsättning för att innehavaren skall vara berättigad att uppbära utfallande vinster är dock att han var i god tro beträffande sin åtkomst vid förvärvet. Av utredningen i de två ärendena hade inte framkommit någonting som talade för att vederbörande inte skulle ha förvärvat obligationen i god tro. Nämnden, vars prövning inskränktes till en bedömning av om riksgäldskontoret hade handlagt resp. ärende i enlighet med gällande regler, lämnade besvären utan bifall.

En enskild person anförde besvär hos nämnden över riksgäldskontorets sätt att prissätta det tredje lånet av 1980 års premieobligationer (89). Omedelbart efter det att obligationerna hade utbjudits på marknaden ändrades reglerna om beskattning av premieobligationer, vilket fick till följd att obligationernas värde sjönk hastigt. Besvären avvisades av nämnden. Nämnden erinrade i sitt beslut om att enligt 2 § besvärstadsplan talan får föras mot beslut av fullmäktige i riksgäldskontoret endast i vissa i stadgan angivna fall. Gemensamt för dessa fall är bl. a. att beslutet skall röra enskild person. Nämnden ansåg inte, att besvären avsåg ett beslut rörande en enskild person i besvärstadsplanens mening och fann sig därför vara förhindrad att uppta ansökningen till prövning.

I syfte att trygga sysselsättningen vid svenska varv beslöt riksdagen år 1977 bl. a. att ett särskilt stöd (*beställarstöd*) skulle utgå till den som beställde fartyg hos ett svenskt varvsföretag. Riksgäldsfullmäktige hade, i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1977:500) om statligt stöd till beställare av fartyg, beslutat att sådant stöd skulle utgå till två delägare i blivande partrederier i Skärhamn. I besvär över beslutet yrkade Sveriges redareförening och ett antal rederier att beslutet skulle upphävas, eller, i andra hand, att ärendet skulle återförvisas. Klagandena ansåg att ett bifall till partrederiernas ansökan skulle skada sådana svenska rederier som anskaffat sina fartyg till normala marknadspriser. Riksgäldsfullmäktige hemställde i yttrande i första hand att besvären ej skulle upptas till prövning. Enligt fullmäktige var klagandena inte saklegitimerade. Fullmäktige hänvisade till att enligt 15 § förvaltningslagen talan endast får föras av den som beslutet angår, om det gått honom emot. I andra hand hemställde fullmäktige att besvären skulle lämnas utan bifall. Nämnden fann att klagandenas intresse i saken var av sådan natur att de måste betraktas som parter i målet och således ha rätt att anföra besvär över beslutet. Nämnden prövade alltså besvären i sak, men fann inte skäl att ändra det överklagade beslutet.

En ledamot av besvärsnämnden var skiljaktig och ville att nämnden skulle

upphäva fullmäktiges beslut samt återförvisa ärendet till fullmäktige för förnyad behandling. Klagandena borde enligt reservanten därvid få tillfälle att muntligen lämna uppgifter, vilket de hade begärt. Det kan tilläggas, att regeringen på förslag av fullmäktigesenare har föreslagit att riksdagens skulle vidta åtgärder för att beslut av fullmäktige i ärenden om statligt stöd till varv och industrier skulle få överklagas hos regeringen. Förslaget avvisades dock av riksdagen (prop. 1978/79:49, NU 1978/79:17, rskr. 115).

I ett liknande fall (85) anförde ett rederi besvär över visst villkor för statlig kreditgaranti (krav på solidarisk borgen). Besvären återkallades emellertid och blev således inte prövade av nämnden.

Under åren 1965–1967 biträdde konstitutionsutskottet av sin förutvarande sekreterare vid genomförandet och planeringen av vissa utlandsresor. Med anledning härav beslöt utskottet att till sekreteraren skulle såsom ersättning för utfört arbete och omkostnader utanordnas ett såsom skäligt ansett belopp å 5 000 kr. Beslutet härom gav upphov till åtskilliga besvärssärenden i såväl bankoutskottet (bilaga 2: C och D) som besvärsnämnden (5, 8 och 15). Bl. a. ansökte sekreteraren hos besvärsnämnden om *resning* av ett beslut av bankoutskottet, varigenom utskottet på formella grunder avvisat en talan mot konstitutionsutskottets förenämnda beslut. Då prövning av ansökan om resning inte kunde upptas av nämnden avvisades ansökningen.

Bilaga 2

Beslut av riksdagens besvärsnämnd 1971-1982

Nr	Datum	Ärende	BesvN	Anmärkningar
I DEN INRE RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN				
1	1971-03-10	tjänstetillsättning (förste stenograf med viss administrativ tjt)	ej ändr.	
2	1971-03-10	tjänstetillsättning (reservstenograf)	ej ändr.	
3	1971-03-10	tjänstetillsättning (förste byråsekreterare/byrådirektör)	ej ändr.	
4	1971-03-10	tjänstetillsättning (kontorsskrivare inom utskottsorganisationen)	ej ändr.	
5	1971-03-31	ansökan om resning	avvisat	resningsansökan avseende bankoutskottets beslut 1970-07-03 (bilaga 2; C)
6	1971-04-21	tjänstetillsättning (assistent vid kammarkansliet)	ej ändr.	
7	1971-08-18	visstidspension	ej ändr.	
8	1971-08-18	undanröjande av beslut av bankoutskottet "på grund av grovt processuellt fel"	besvären lämnade utan avseende	avseende bankoutskottets beslut 1970-12-16 (bilaga 2; D)
9	1971-12-15	visstidspension (riksdagsman)	ej ändr.	
10	1972-01-12	riksdagsmannapension	ej ändr.	
11	1972-01-12	tjänstetillsättning (amanuens vid riksdagens upplysningstjänst)	ej ändr.	
12	1972-01-12	tjänstetillsättning (kanslist inom utskottsorganisationen)	avskrivet	besvären återkallade
13	1972-04-06	visstidspension (riksdagsman)	avvisat	se (9), besvären avsåg förnyad prövning
14	1973-01-31	tjänstetillsättning (byråchef vid riksdagens förvaltningskontor)	ej ändr.	
15	1973-05-09	rätt till semesterersättning	ej ändr.	
16	1973-08-15	tjänstetillsättning (förste byråsekreterare vid riksdagens internationella sekretariat)	ej ändr.	
17	1973-08-15	rätt till pensionstillkott (tjänsteman)	ej ändr.	
18	1974-01-10	tjänstetillsättning (föredragande vid utskott högst lönegrad Cg 1. helårstjänstgöring)	ej ändr.	

Nr	Datum	Ärende	BesvN	Anmärkingar
19	1974-01-24	tjänstetillsättning (korrekturläsare)	ej ändr.	
20	1974-01-24	tjänstetillsättning (byrå-assistent i utskottsorganisationen)	avskrivet	besvären återkallade
21	1974-01-31	tjänstetillsättning (avd.dir. vid RFK:s enhet för intendenturfrågor)	ej ändr.	
22	1974-05-02	tjänstetillsättning (exp.ass. vid citografen)	ej ändr.	
23	1974-07-03	tjänstetillsättning (aspirant vid kammarkansliet)	ej ändr.	
24	1974-07-03	tjänstetillsättning (exp.ass. vid kammarservice)	ej ändr.	
25	1974-07-30	tjänstetillsättning (byrå-assistent vid utskott)	ändr. (bifall)	<i>dissens</i> (4-1; minoriteten mot ändring)
26	1975-02-13	tjänstetillsättning (presssekreterare)	ej ändr.	
27	1975-02-26	tjänstetillsättning (kontorsassistent inom utskottsorganisationen)	ej ändr.	
28	1975-05-06	tjänstetillsättning (föredragande vid utskott)	ej ändr.	
29	1975-05-14	tjänstetillsättning (förste bibliotekarie)	ej ändr.	
30	1975-12-11	ersättning för resekostnader	ej ändr.	
31	1976-12-15	tjänstetillsättning (steno-grafaspirant)	ej ändr.	
32	1977-03-03	tjänstetillsättning (korrekturläsare)	ej ändr.	
33	1977-06-02	tjänstetillsättning (byrå-assistent vid utskott)	ej ändr.	
34	1978-11-23	ersättning för resekostnader	ej ändr.	<i>dissens</i> (4-1; minoriteten för bifall i viss del)
35	1979-01-25	tjänstetillsättning (expeditionsassistent vid intendenturenheten)	avskrivet	besvären återkallade
36	1979-04-03	traktamentsersättning	ej ändr.	
37	1979-04-03	ersättning för bostadshyra	ej ändr.	
38	1979-06-26	riksdagsarvode	återförvisat	
39	1979-06-26	1. återtagande av återkallelse av ansökan om tjänst 2. tjänstetillsättning (exp.ass. vid kammarservice)	1. ej ändr. 2. avvisat	
40	1979-06-26	tjänstetillsättning (exp.ass. vid kammarservice)	ändr. (bifall)	
41	1980-01-24	rätt till traktamente (valprövningsnämnden)	återförvisat	

Nr	Datum	Ärende	BesvN	Anmärkingar
42	1980-10-15	visstidspension (riksdagsman)	ej vidare åtgärd	besvären återkallade såvitt avsåg förvaltningsstyrelsens beslut "i sak".
43	1980-10-15	tjänstetillsättning (exp. ass. vid upplysningstjänsten)	ej ändr.	
44	1980-12-10	tjänstetillsättning (riksdagsstenograf)	ej ändr.	
45	1981-03-11	tjänstetillsättning (steno- grafaspirant)	ej ändr.	
46	1981-05-13	ersättning till ersättare för ledamot	avskrivet, återförvisat i viss del	
47	1981-05-13	tjänstetillsättning (korrekturläsare)	ej ändr.	
48	1981-09-24	tjänstetillsättning (bitr. expeditionsföreståndare vid stenografexpeditionen)	ej ändr.	
49	1981-11-18	tjänstetillsättning (exp. ass. vid tryckeriexpeditionen)	ej ändr.	
50	1982-03-31	tjänstetillsättning (korrekturläsare)	ändr. (bifall)	
51	1982-05-06	tjänstetillsättning (byrådirektör vid upplysningstjänsten)	ej ändr.	
II RIKSBANKEN				
52	1971-10-20	tjänstetillsättning (förste bankexpeditör)	ej ändr.	
53	1972-04-06	tjänstetillsättning (direktör vid avdelningskontor)	ej ändr.	
54	1973-01-31	tjänstetillsättning (bankkamrerare)	ej ändr.	
55	1973-05-09	rätt till familjepension	ej ändr.	överklagade beslutet fattat av statens personalpensionsverk. d:o
56	1973-05-29	rätt till sjukpension	ej ändr.	
57	1973-08-15	tjänstetillsättning (direktör vid avdelningskontor)	ej ändr.	
58	1973-08-15	tjänstetillsättning (bankkamrerare)	ej ändr.	
59	1974-02-19	tjänstetillsättning (bitr. myntråkningsföreståndare)	ändr. (bifall)	
60	1974-09-24	tjänstetillsättning (bankkamrerare)	ej ändr.	

Nr	Datum	Arende	BesvN	Anmärkningar
61	1975-05-29	tjänstetillsättning (byrådirektör)	ej ändr.	<i>dissens</i> (6-1; minoriteten ville förordna en av klagandena)
62	1975-10-13	tjänstetillsättning (förste riksbanksassistent)	ej ändr.	
63	1975-12-10	tjänstetillsättning (förste byråsekreterare/byrådirektör)	ändr. (bifall)	<i>dissens</i> (5-2; minoriteten ville ej bifalla besvären)
64	1976-03-19	tjänstetillsättning (riksbankskamrer vid avdelningskontor)	ej ändr.	
65	1976-05-05	tjänstetillsättning (förste byråsekreterare)	ändr. (bifall)	
66	1976-08-26	tjänstetillsättning (tjänst vid valutaavdelningen)	ej ändr.	
67	1976-08-26	tjänstetillsättning (chef för kassaexpeditionen, HK)	ej ändr.	
68	1976-12-15	tjänstetillsättning (tjänst i högst Fe 13, HK)	avskrivet	besvären återkallade
69	1977-08-29	befordran i befordringsgång (kammarskrivarkariären)	ej ändr.	
70	1977-12-09	placering i ålderstilläggsklass	avskrivet	besvären återkallade (2 ärenden)
71	1978-04-28	tjänstledighet för uppehållande av annan statlig tjänst (ekonomidepartementet)	ej ändr.	
72	1978-09-12	tjänstetillsättning (byråsekreterare)	ej ändr.	
73	1978-09-12	tjänstetillsättning (kammarskrivare)	ej ändr.	
74	1979-10-25	tjänstetillsättning (byggnadsingenjör)	ej ändr.	
75	1980-05-28	pensionsförmåner	avskrivet	besvären återkallade
76	1980-07-01	tjänstetillsättning (direktör vid avd.kontor)	ej ändr.	
77	1980-12-10	tjänstetillsättning (riksbanksassistent)	ej ändr.	
78	1981-03-11	tjänstetillsättning (kontorstjänst)	ej ändr.	
79	1981-09-24	tjänstetillsättning (långtidsvikariat vid huvudkontorets valutapolitiska grupp)	ej ändr.	
80	1982-02-24	tjänstetillsättning (AR-utredare)	ej ändr.	
III RIKSGÄLDSKONTORET				
81	1974-01-24	utbetalning av förfallen kupongränta	avvisat	
82	1975-01-22	tjänstetillsättning (byrådirektör)	ej ändr.	

Nr	Datum	Ärende	BesvN	Anmärkingar
83	1976-03-10	utlämnande av upphittad premieobligation	ej ändr.	
84	1978-06-02	statligt stöd till beställare av fartyg	ej ändr.	<i>dissens</i> (4-1; minoriteten ville återförvisa för kompl. utredning)
85	1978-07-07	villkor för statlig kreditgaranti	avskrivet	besvären återkallade
86	1979-04-03	vissa frågor i samband med premieobligationsköp	ej ändr.	
87	1979-12-19	tjänstetillsättning (eo byråchef)	ej ändr.	
88	1981-05-13	återbetalning av skattereduktion i samband med avslut av skattesparkonto	avskrivet	besvären återkallade
89	1981-05-27	prissättning av premieobligationer	avvisat	
90	1982-06-02	tjänstetillsättning (jurist/avdelningsdirektör)	ej ändr.	
91	1982-09-23	vinst på förkommen premieobligation	ej ändr.	
92	1982-12-14	vinst på förkommen premieobligation	ej ändr.	
IV RIKSDAGENS OMBUDSMÄN				
93	1976-01-21	anstånd med omstationering m. m.	delvis ändr.	
94	1977-05-11	tjänstetillsättning (exp. ass.)	ej ändr.	<i>dissens</i> (3-2; minoriteten för ändring)
95	1982-09-23	tjänstetillsättning (byrå-assistent)	ej ändr.	
V NORDISKA RÅDETS SVENSKA DELEGATION				
96	1976-03-10	tjänstledighet för studier	ej ändr.	
VI ÖVRIGT				
97	1975-05-29	Skrivelse till RFK om tillämpningsföreskrifter rörande utbetalning av sammanträdesarvoden		
98	1978-11-09	yttrande till RFS över förslag till ny arvodesstadga		
99	1979-04-03	beslut att sammanträdesarvode skall utgå till suppleant som deltar i sammanträde utan att delta i beslut		
100	1980-01-24	yttrande till KU beträffande frågan om besvärsmyndighet vid talan mot beslut meddelat av myndighet som lyder under riksdagen enligt (förslaget till) sekretesslag		

Bilaga 3

Besvärärenden hos bankoutskottet 1970

Nr	Datum	Ärende	BaU	Anmärkingar
I DEN INRE RIKSDAGSFÖRVALTNINGEN				
A	1970-05-28	tjänstetillsättning (förste expeditionsförman)	ej ändr.	
B	1970-05-28	ersättning för flyttningskostnader (tjänsteman)	ej ändr.	
C	1970-07-03	ersättning för biträde vid planering av utskotts utlandsresor 1966 och 1967	avvisat	
D	1970-12-16	nullitetsbesvär	avvisat	
II RIKSBANKEN				
E	1970-03-03	tjänstetillsättning (direktör vid avdelningskontor)	ändr (bifall)	<i>dissens</i> (10-4; minoriteten mot ändring)
F	1970-05-05	tjänstetillsättning (bankkamrerare)	ej ändr.	
G	1970-07-03	tjänstetillsättning (bankkamrerare, även långtidsvikariat på tjänsten)	ändr. (bifall)	<i>dissens</i> (5-2; minoriteten mot ändring)
H	1970-11-03	tjänstetillsättning (bankkamrerare)	ej ändr.	
I	1970-11-03	tjänstetillsättning (bankkamrerare), alt. inrättande av personlig tjänst för klaganden	ej ändr.	

Bilaga 4

BESVÄRSNÄMNDENS LEDAMÖTER OCH SEKRETERARE
1971-1982*Ordförande*

f. häradshövdingen Erik Alexanderson (1971-1979)
presidenten Leif Ekberg (1979-)

Ersättare för ordföranden

justitierådet Per Bergsten (1971-1979)
justitierådet Erik Nyman (1979-)

*Övriga ledamöter och suppleanter**Suppleant Ledamot*

Torsten Fredrikson (s)		1971-1976
Fritz Börjesson (c)		1971-1979
Bertil Lidgard (m)		1971-1976
Gertrud Sigurdsen (s)		1971-1973
Gösta Josefsson (s)	1971-1973	
Nils-Eric Gustafsson (c)	1971-1976	
Lars Schött (m)	1971-1979	
Mary Holmqvist (s)	1971-1973	1973-1974
Doris Håvik (s)	1973-1974	1974-
Erik Johansson (s)	1973-1976	1976-
Margit Sandéhn (s)	1975-	
Inger Lindquist (m)		1976-1982
Martin Olsson (c)	1976-1979	1979-1982
Karl-Erik Svartberg (s)	1976-	
Joakim Ollén (m)	1979-1982	1982-
Ingemar Hallenius (c)	1979-1982	1982-
Björn Körlof (m)	1982-	
Bengt Kindbom (c)	1982-	

Sekreterare

hovrättsassessorn Leif Ekberg (1971-1972), kanslichef i socialförsäkrings-
utskottet

hovrättsassessorn Stig Brink (1972), kanslichef i lagutskottet

kammarrättsrådet Bengt Törnell (1972-1978), bitr. kammarsekreterare

hovrättsassessorn Nils-Olof Berggren (1978-1980), föredragande i justi-
tiutskottet

hovrättsassessorn Gösta Fischer (1981-), föredragande i lagutskottet,
fr. o. m. den 1.1.1982 i näringsutskottet

